

Л.М. Янчева, канд. екон. наук, проф. (*ХДУХТ, Харків*)

Т.О. Тарасова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ КОНТРОЛІНГУ В УМОВАХ СТІЙКОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СТРУКТУР

Основу технології облікового процесу формують обліково-творчі операції щодо спостереження, сприйняття, вимірювання та фіксації процесів, що відбуваються у внутрішньому середовищі та зовнішньому оточенні суб'єкта господарювання. Такі операції дають можливість удосконалювати структуру облікового процесу для цілей контролінгу, раціонально проводити кооперацію праці, визначати місця виконавців, забезпечувати регламентацію бізнес-процесів. Впорядкування технології облікового процесу в системі контролінгу вимагає інтеграції інформаційних ресурсів про господарські процеси в єдиному інформаційному середовищі. Горизонтальна інтеграція забезпечує порівнянність показників всіх структурних підрозділів, вертикальна – забезпечує інформаційну підтримку ухвалення управлінського рішення. За таких умов обліковий процес працює на загальну систему управління не лише у частині збору, реєстрації інформації, а й узагальнення, контролю, порівняння і, в остаточному підсумку – ухвалення управлінського рішення.

Технологія облікового процесу потребує доопрацювання. Якщо раніше його етапи обмежувалися лише спостереженням, сприйняттям та фіксацією фактів господарської діяльності, то тепер технологія облікового процесу залежить від складу об'єктів управління, сукупності виконуваних управлінських дій щодо оцінки загроз стійкого розвитку господарської діяльності, визначення припустимих відхилень реальних показників від нормативних (запланованих), корегування засобів обробки та перетворення бази даних на систему показників бази знань під час визначення потенційних можливостей розвитку.

Обліковий процес з метою задоволення потреб контролінгу, що пов'язані з визначенням потенційних можливостей розвитку підприємства, розробкою методик планування, прогнозуванням результатів діяльності, оцінкою необхідності проведення корегувальних заходів, розширив коло інформаційних можливостей системи управління бізнес-одиноці. І, якщо раніше, такий вплив обмежувався інформаційною дією, то тепер, можна констатувати, що обліковий процес здійснює технологічний і організаційний вплив, що створює

умови для удосконалення руху інформаційних потоків та запровадження ІКТ, а також формує організаційну, фінансову структури, визначаючи, таким чином, межі відповідальності учасників бізнес-процесів. Запропоноване бачення технології облікового процесу дозволяє формувати інформаційну інфраструктуру, створювати інформаційні ресурси за всіма бізнес-процесами, упорядковувати джерела обліково-аналітичного забезпечення для задоволення потреб управління, забезпечувати оперативний і регламентний доступ менеджменту до інформаційних ресурсів, надавати зведену інформацію про реальний стан господарської діяльності.

Організація бухгалтерського обліку виокремлює три етапи облікового процесу: первинний, поточний та підсумковий. Але на наш погляд, такий підхід звужує значення облікового процесу в системі контролінгу, та не враховує специфіки функціонування інших видів обліку, право існування яких доведено сучасною обліковою практикою – управлінського, стратегічного, креативного, бізнес-обліку, які, виходячи з різних позицій управлінської інтеграції, теж мають право на існування. Пропонуємо у якості етапів облікового процесу розглядати рівні управління – оперативний, тактичний, стратегічний, і виходячи з цього, вже вибудовувати модель обліково-аналітичного забезпечення контролінгу в системі управління стійким розвитком.

Значним недоліком сучасної системи управління є розмежування адміністративних структурних підрозділів – планового відділу, бухгалтерії, відділу маркетингу, збуту, які мають вузьку спеціалізацію й різні цілі функціонування. Зазначені недоліки виникають внаслідок того, що формування обліково-аналітичного забезпечення здебільшого орієнтоване на задоволення потреб різних рівнів управління (оперативного, тактичного стратегічного), що також посилюється відмінною ретроспективною спрямованістю існуючих видів обліку – бухгалтерського і управлінського. Вирішення цього протиріччя можливе за умови організації облікового процесу з урахуванням координаційних можливостей контролінгу в системі управління підприємством. Застосування концепції контролінгу змінює зміст принципів організації облікового процесу в системі контролінгу торговельного підприємства. Доцільно виокремлювати принципи підготовки інформації для прийняття проблемних рішень; відображення фактів спостереження або господарських явищ в загальній сукупності їх властивостей; закріплення даних о параметрах і властивостях господарських фактів в базі знань.